

Seznam použitých zdrojů

- BARTKE, S., SCHWARZE, R. (2015). No perfect tools: Trade-offs of sustainability principles and user requirements in designing support tools for land-use decisions between greenfields and brownfields. *Journal of Environmental Management*, 153, 12–24.
- BUREŠ, J. (2017). Obraz krajiny Mostecké uhelné pánve v 19. a první třetině 20. století v literatuře, narativních pramenech a egodokumentech. *Monumentorum Custos*.
- COSSONS, N. (2012). Why preserve the industrial heritage. In: DOUET, J. (ed.). *Industrial heritage re-tooled: The TICCIH guide to industrial heritage conservation*. Lancaster: Routledge, 6–16.
- CUMBERS, A., BIRCH, K., MACKINNON, D. (2006). Revisiting the old industrial region: Adaptation and adjustment in an integrating Europe. Centre for Public Policy for Regions.
- CZIERPKA, J., OERTERS, K., THORADE, N. (2015). Regions, Industries, and Heritage: Perspectives on Economy, Society, and Culture in Modern Western Europe. In: CZIERPKA, J., OERTERS, K., THORADE, N. (eds). *Regions, Industries, and Heritage*. Palgrave Studies in the History of Social Movements. London: Palgrave Macmillan, 3–10.
- DANSON, M. (2005). Old industrial regions and employability. *Urban studies*, 42(2), 285–300.
- DE SOUSA, C. A. (2003). Turning brownfields into green space in the City of Toronto. *Landscape Urban Planning*, 62(4), 181–198.
- DICKEN, P., KELLY, P., OLDS, K., YEUNG, H. (2001). Chains and networks, territories and scales: towards a relational framework for analysing the global economy. *Global Networks*, 1(2), 89–112.
- DINGSDALE, A. (2002). *Mapping modernities: geographies of Central and Eastern Europe, 1920–2000*. London: Routledge.
- DOSTÁL, P. (2007). Explaining differentiation in regional development level in the Czech Republic: non-experimental LISREL modelling. In: DOSTÁL, P., LANGHAMMER, J. *Modelling Natural Environment and Society*. Praha: Nakladatelství P3K, 257–283.
- EDWARDS, J. A., COIT, L. (1996). Mines and Quarries. *Annals of Tourism Research*, 23(2), 341–363.
- ENGLOVÁ, J. (1987). Využití migrace k vymezení průmyslových oblastí. *Historická demografie*, 1987, 243–248.
- FITJAR, R. D., RODRIGUEZ-POSE, A. (2017). Nothing is in the air. *Growth and Change*, 48(1), 22–39.
- FRAGNER, B., VALCHÁŘOVÁ, V. a kol. (2014). *Industriální topografie / architektura konverzí: Česká republika 2005–2015*. Praha: ČVUT v Praze: Výzkumné centrum průmyslového dědictví Fakulty architektury.
- FRAGNER, B., VALCHÁŘOVÁ, V. (eds.) (2010). *Průmyslové dědictví / 2: ve vzduchoprázdnu mezi profesionály a amatéry*. Praha: ČVUT v Praze, Výzkumné centrum průmyslového dědictví Fakulty architektury.
- FRASCH, T., WYKE, T. (2015). Housing the Workers: Re-visiting Employer Villages in Mid-19th-century Europe. In: CZIERPKA, J., OERTERS, K., THORADE, N. (eds). *Regions, Industries, and Heritage*. Palgrave Studies in the History of Social Movements. London: Palgrave Macmillan, 173–197.
- GERSCHENKRON, A. (1962). *Economic Backwardness in Historical Perspective. A Book of Essays*. Cambridge, Mass: The Belknap Press of Harvard University Press.
- HALLWICH, H. (1893). *Firma Franz Leitenberger 1793–1893. Eine Denkschrift*. Verlag des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen.
- HASSINK, R. (2010). Locked in decline? On the role of regional lock-ins in old industrial areas. In: BOSCHMA, R., MARTIN, R. (eds.). *The Handbook of Evolutionary Economic Geography*. Edward Elgar Publishing, 450–470.
- HOWARD, P., PINDER, D. (2003). Cultural heritage and sustainability in the coastal zone: experiences in south west England. *Journal of Cultural Heritage*, 4(1), 57–68.
- HUDSON, R. (2005). Rethinking change in old industrial regions: reflecting on the experiences of North East England. *Environment and planning*, 37(4), 581–596.
- HUML, A. (1873). *Zeměpis mocnářství rakousko-uherského*. Praha.
- HUSÁK, V. (2010). Industriální dědictví. Sborník z konference Kulturní dědictví a hospodářství, pořádané ke Dnům Evropského kulturního dědictví. Bratislava: Bratislavský samosprávný kraj a Academia Istropolitana Nova, 30–55.
- JINDRA, Z., JAKUBEC, I. (2015). *Hospodářský vzestup českých zemí od poloviny 18. století do konce monarchie*. Praha: Karolinum Press.
- KAPLAN, K. (2012). *Proměny české společnosti, 1948–1960: část druhá: venkov*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.
- Kol. autorů (1956). *100 let Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Ústí nad Labem*, n. p. Ústí nad Labem.
- Kol. autorů (1967). *Rekultivace v Severočeském hnědouhelném revíru*. Most: Dům techniky SHD a SHR — Rekultivace, n. p.
- KOUTSKÝ, J. (2011). *Staré průmyslové regiony: Vývojové tendence — možnosti rozvoje*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

- KUČERA, Z., KUČEROVÁ, S. (2009). Památky jako dědictví minulosti. *Geografické rozhledy*, 18(5), 8–9.
- MACKINNON, D., & CUMBERS, A. (2007). *An introduction to economic geography: Globalisation, uneven development and place*. London: Pearson.
- MAREŠ, J. (1988). Industrializace Československa — její klady a zápory. *Sborník Československé geografické společnosti*, 3(93), 183–198.
- McNEIL, J. R. (2003). Observations on the nature and culture of environmental history. *History and Theory*, 42(4), 5–43
- MRÁZEK, O. (1964). Vývoj průmyslu v českých zemích a na Slovensku od manufaktury do roku 1918. Praha: Nakladatelství politické literatury.
- MYŠKA, M. (2016). *Problémy a metody hospodářských dějin*. Ostrava: Ostravská univerzita. Národní památkový ústav. Ústřední seznam kulturních památek. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz>
- OEVERMANN, H., & MIEG, H. A. (2014). Synchronic Discourse Analysis of Heritage Conservation, Urban Development, and Architectural Production. MIEG, H., OEVERMANN, H. *Industrial Heritage Sites in Transformation: Clash of Discourses*. New York: Routledge, 22–36.
- OEVERMANN, H., & MIEG, H. A. (2015). Zollverein and Sulzer: The tangible and intangible dimensions of industrial heritage sites. In: CZIERPKA, J., OERTERS, K., THORADE, N. (eds). *Regions, Industries, and Heritage*. Palgrave Studies in the History of Social Movements. London: Palgrave Macmillan, 262–281.
- PANTOFLÍČEK, J. (ed.) (1935). *Atlas republiky Československé: Atlas de la République Tchecoslovaque*. Praha: Orbis.
- PAVLÍČEK, T. a kol. (2007). *Slavné vily Ústeckého kraje*. 1. vyd. v jazyce českém. Praha: Foibos.
- PROUZA, P. (2017). *Vybuodovali jsme...! Wir haben gebaut*. Ústí nad Labem: Novela Bohemica a UJEP.
- PROVAZNÍK, V. a kol. (1971). *Územní prognózy širšího území trojměstí. Ústí nad Labem: Útvar hlavního architekta města Ústí nad Labem*.
- PURŠ, J. (1973). *Průmyslová revoluce — vývoj pojmu a koncepce*. Praha: Academia.
- ROFE, M. W. (2004). From 'Problem City' to 'Promise City': Gentrification and the Revitalisation of Newcastle. *Australian Geographical Studies*, 42(2), 193–206.
- RUMPEL, P., SLACH, O., BEDNÁŘ, P., & KOUTSKÝ, J. (2010). Reimagining of industrial cities in Czech Republic: selected drivers of change. In: BENNEWORTH, P. a kol. (eds). *The regeneration of image in old industrial regions: agents of change and changing agents*. Göttingen: Cuvillier Verlag, 89–114.
- RYPKEMA, D. (1992). Rethinking economic values. In: LEE, A. J. (ed.). *Past Meets Future: Saving America's Historic Environments*. Washington: The Preservation Press, 205–212.
- RYPKEMA, D. (2008). Heritage conservation and the local economy. *Global Urban Development*, 4 (1), 1–8.
- SAMUEL, R. (1994). *Theatres of Memory*. London: Verso.
- SHAN, J. (2008). The Practice of Heritage Conservation and Exploration. *City Planning Review (Chinese)*, 6, 11–43.
- STENNING, A. (2005). Re-placing work: Economic transformations and the shape of a community in post-socialist Poland. *Work, Employment and Society*, 19(2), 235–259.
- SUMMERBY-MURRAY, R. (2007). Interpreting Personalized Industrial Heritage in the Mining Towns of Cumberland County, Nova Scotia: Landscape Examples from Springhill and River Hebert. *Urban History Review*, 35(2), 51–59.
- SÝKORA, L. (2009). Post-socialist cities. In: Kitchin, R. & Thrift, N. (eds.) *International Encyclopedia of Human Geography*. Amsterdam: Elsevier, 387–395.
- SPURNÝ, M. (2016). *Most do budoucnosti. Laboratoř socialistické modernity na severu Čech*. Praha: Karolinum.
- UNESCO World Heritage Convention. World Heritage List. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/>
- VALCHÁŘOVÁ, V., BERAN, L., ZIKMUND, J. (2011). *Industriální topografie: Ústecký kraj; průmyslová architektura a technické stavby*. ČVUT, Výzkumné Centrum Průmyslového Dědictví Fakulty Architektury.
- VÝZKUMNÉ CENTRUM PRŮMYSLOVÉHO DĚDICTVÍ (2013). *Charta průmyslového dědictví TICCIH*. Dostupné z: <http://vcpd.cvut.cz/charta-prumysloveho-dedictvi-ticcih/>
- VÝZKUMNÉ CENTRUM PRŮMYSLOVÉHO DĚDICTVÍ (2022). *Industriální topografie*. Dostupné z: www.industrialnitopografie.cz
- WATERTON, E., SMITH, L. (2010). The Recognition and Misrecognition of Community Heritage. *International Journal of Heritage Studies*, 16, 4–15.
- ZHANG, C., LIN, S., GAO, L. (2016). The Role of Community in Industrial Heritage Redevelopment: Evidence from Taigucang Wharf, Guangzhou, China. *Asian Journal of Tourism Research*, 1(2), 147–166.

Seznam obrázků, tabulek a jejich zdrojů

- Obr. 01 Chátrající interiér Rieckenovy vily v Šumné u Litvínova (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 02 Detail fasády administrativní budovy městské elektrárny v Teplicích, jejíž provoz byl ukončen v šedesátých letech 20. století (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 03 Budova manufaktury u oseckého kláštera (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 04 Johann Josef Leitenberger (1730–1802), zakladatel textilní továrny ve Verneřicích (zdroj: Hallwich 1893).
- Obr. 05 Budova továrny J. J. Leitenbergera ve Verneřicích (autor: J. Dvořák).
- Obr. 06 Chomutovské hlavní nádraží s uhelnými vagóny v roce 1913 (autor: Fotoateliér Brück und Sohn).
- Obr. 07 Reklama na potravinářský tuk Ceres vyráběný Schichtovými závody v Ústí nad Labem (autor: Fotoateliér Brück und Sohn).
- Obr. 08 Bergmannova elektrárna v Podmoklech-Rozbělesích (autor: Fotoateliér Brück und Sohn).
- Obr. 09 Pohled na řeku Labe v Ústí nad Labem — v pravobřežní části se rozrůstá současná městská část Střekov (autor: Fotoateliér Brück und Sohn).
- Obr. 10 Prostorové rozmístění textilního průmyslu v Česku kolem roku 1930 (zdroj: Pantoflíček 1935).
- Obr. 11 Nevyužitá budova bývalé přádelny firmy Theresie Bachheibelové v Děčíně (autor: J. Dvořák).
- Obr. 12 Budova bývalého pivovaru v Děčíně-Podmoklech dnes slouží jako obchodní centrum (autor: J. Dvořák).
- Obr. 13 Připomínka důlního neštěstí na dole Nelson III (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 14 Průmyslové oblasti Československa kolem roku 1930 (zdroj: Mareš 1988).
- Obr. 15 Dnes již neexistující starý Most na dobové pohlednici z roku 1912 (autor: Fotoateliér Brück und Sohn).
- Obr. 16 Areál bývalé Setuzy v Ústí nad Labem (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 17 Změna počtu pracovních míst v největších střediscích Podkrušnohoří mezi roky 1991 a 2011 (zdroj: Český statistický úřad, Sčítání lidu, domů a bytů v roce 1991, 2001 a 2011, vlastní výpočty). Pozn.: v roce 1991 bylo území města Děčín větší o současné obce Ludvíkovice a Kámen, Ústí nad Labem o současné město Trmice — z tohoto důvodu nejsou data o počtu obsazených pracovních míst za roky 2001 a 2011 vzhledem k roku 1991 zcela porovnatelná.
- Obr. 18 Zacyklení ekonomických problémů Podkrušnohoří (zdroj: vlastní návrh).
- Obr. 19 Vývoj sebehodnocení obyvatel Ústeckého kraje vůči zbytku Česka (zdroj: vlastní šetření ve spolupráci se STEM).
- Obr. 20 Krajina v okolí řeky Ohře s hydroelektrárnou Kadaňský stupeň a františkánským klášterem (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 21 Příklady průmyslového dědictví — budova (nová správní budova Spolchemie, autor: Jiří Dvořák), produkt (porcelán s „cibulovým“ vzorem z dubské porcelánky; zdroj: Dům porcelánu Praha, www.dumporcelanu.cz; autorka: Zuzana Pavlů), značka (tradiční mýdlo s jelenem pocházející ze Schichtových závodů v Ústí nad Labem).
- Obr. 22 Prostorové rozmístění objektů průmyslového dědictví v Podkrušnohoří podle druhu stavby (zdroj: vlastní zpracování na základě webu www.industrialnitopografie.cz, Pavlíček a kol. 2007 a databáze Národního památkového ústavu k roku 2019, autor: J. D. Bláha).
- Obr. 23 Nová a stará správní budova Spolchemie v Ústí nad Labem (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 24 „Ešus“ z továrny v Telnici (zdroj: ALB forming, <https://alb.cz/>).
- Obr. 25 Most moldavské dráhy v Hrobě-Křižanově (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 26 Hornické sídliště v Lomu na Havlíčkově náměstí (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 27 Detail budovy bývalé čokoládovny Jordan & Timaeus v Děčíně (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 28 Asociace článků spjaté s průmyslem v Podkrušnohoří (zdroj: vlastní šetření ve spolupráci s NEWTON Media).
- Obr. 29 Elektrárna Ledvice s vyhlídkovou plošinou na pravé straně šedé budovy (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 30 Hodnocení stavu a vnímání průmyslových objektů ve městech Chomutov, Litvínov a Ústí nad Labem (zdroj: vlastní šetření ve spolupráci se STEM).
- Obr. 31 Budova bývalé Pickovy přádelny v Litvínově (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 32 Areál továrny na porcelán a keramiku bratrů Urbachových v Teplicích-Trnovanech. (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 33 Bývalá továrna na prýmky v Perštejně byla přeměněna na minipivovar s restaurací (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 34 Objekty a zařízení dolu Julius byly využity pro expozici Podkrušnohorského technického muzea (autor: Jiří Dvořák).

- Obr. 35 Exkurze Offroadsafari nad zámkem Jezeří (autor: Jindřich Pavlíček).
- Obr. 36 Areál Lagerhaus v Teplicích (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 37 Obchodní centrum Pivovar v Děčíně (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 38 Galerie Emila Filly v industriálním objektu Severočeské armaturky v Ústí nad Labem (autorka: Tereza Vlasáková).
- Obr. 39 Budova na nádraží v Zubrnících (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 40 Budova přádelny firmy Marbach & Riecken v Šumné u Litvínova (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 41 Sídliště Osada v Litvínově (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 42 Kolonie v ulici Hornická v Lomu (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 43 Interiérové schodiště chátrající Rieckenovy vily v Šumné u Litvínova (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 44 Rieckenova vila v Litvínově (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 45—50 Studentský projekt Riecken design (autorky: Denisa Körnerová, Nikol Loskotová, Adéla Nestlerová, Kristýna Onallah, Kristýna Svobodová).
- Obr. 51 Areál bývalé loděnice v Ústí nad Labem (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 52—54 Studentský projekt Loděnice (autoři: Zuzana Čermáková, Filip Lang, Barbora Stehlíková).
- Obr. 55 Věžový vodojem v Bílině (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 56—59 Studentský projekt Vodobraní (autorky: Jana Babická, Katrin Bittnerová, Martina Shořovská).
- Obr. 60—61 Studentský projekt Následuj hudbu (autorka: Hanna Palamarchuk).
- Obr. 62—63 Studentský projekt Komiks — továrna na gramofonové desky (autorka: Kseniia Melnikova).
- Obr. 64 Bývalý Knížecí lobkovický parní pivovar v Bílině (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 65 Detail schodiště železniční stanice Děčín východ (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 66 Přádelna Konkordia v Boleticích (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 67 Budova továrny na obvazový materiál RICO a.s. v Mostě (autor: Jiří Dvořák).
- Obr. 68 Budova železniční stanice v Teplicích (autor: Jiří Dvořák).
- Tab. 1 Největší průmyslové podniky dle počtu zaměstnanců na konci roku 1989 (zdroj: Koutský 2011).
- Tab. 2 Památky průmyslového období na Seznamu světového dědictví UNESCO (zdroj: UNESCO World Heritage Convention 2021).